

**Conf. univ. dr. Mihaela Denisia Liuşnea,
Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie,
Universitatea „Dunărea de Jos“ din Galați**

**PREOȚI ROMÂNI PE FRONTUL
RĂZBOIULUI PENTRU REÎNTREGIRE
– PREOT CĂPITAN IOAN MUȘEȚEANU,
CONFESOR AL REGIMENTULUI 21 INFANTERIE**

***Abstract:** In the First World War the priests served the Land not only on the battlefield, but also in every parish where they remained with the spiritual sons, supporting and encouraging the civilian population in times of grief, sickness, suffering, conferences and preach the national values and promote the idea of unity in thoughts and feelings.*

In this paper we present the personality of Captain Ioan Mușețescu, confessor of the 21st Infantry Regiment, who participated directly in the war and signed several memoirs, evoking, with great details, important moments from the front, including The Battle of January 1918 for the defense of the city of Galati by the Bolshevik Russian soldiers, who had been urged to leave the line of the Romanian front and not only in the context of the negotiations for Russia's outbreak of war.

Through this case study, we want to give an overview as close as possible to the truth, as far as realities of which there is not much written, one of which is the very important role the priests have had military confessors, who they not only shared with the soldiers the difficulties of the war, especially the defeat, but managed to raise the morale of the soldiers, to remind them of the originally motivated and unaltered ideal, the union of the foreign provinces, with foreign domination, with Romanian Kingdom.

***Keywords:** Ioan Mușețeanu, First World War, military confessor, Regiment 21 Infantry.*

Primul Război Mondial a oferit ocazia implicării Bisericii, prin slujitorii ei, direct în lupta pentru atingerea idealului național al unirii tuturor românilor din provinciile istorice, aflate sub dominație străină, cu Țara. Contextul era dificil, astfel că Nifon, Episcopul Dunării de Jos,

se adresa, prin Circulara din data de 15 martie 1917, preoților, localnicilor din orașul Galați și refugiaților, astfel:

„Groaznicul război ce a cuprins lumea și la care luăm și noi parte, a făcut să pătrundă și să trezească în toată suflarea românească marea și patriotica datorie de a dovedi prin fapte tăria de voință și de jertfire pentru dobândirea aspirațiilor noastre, ca neam. Despre soarta luptei aprige a ostașilor români și aliați, care luptă pentru dreptatea și libertatea neamurilor, nu ne vom teme, pentru că: «Cu noi este Dumnezeu!». Cum însă războiul acesta năprasnic dezlănțuiește în oștire ca și în populație, o furtună și mai groaznică și un război și mai cumplit: bolile molipsitoare și foametea; o altă mare și sfântă datorie se impune tuturor, cum și fiecăruia în parte, și anume, înarmarea pentru împiedicarea și alungarea acestor vrăjmași, cu mult mai periculoși.”¹

În aceste condiții cumplite, create de război, Regele Ferdinand a semnat, în ianuarie 1917, un Decret Regal², prin care preoții erau:

„Obligați să ajute organele instituite de Stat pentru executarea muncilor agricole, ei sunt datori, și ca preoți și ca români, să dea tot concursul necesar autorităților agricole, sanitare, militare și civile, și să lucreze în armonie cu agenții însărcinați de ei, atât pentru combaterea bolilor molipsitoare, cât și pentru muncile agricole și cultura zarzavaturilor, dând ei înșiși pildă vie enoriașilor, prin aplicarea acestor măsuri în casa sa, în curtea sa și a bisericii, cum și în cultura ogoarelor respective”³

Instrucțiunile privind atribuțiile preoților în armată⁴ au fost definitive prin Ordinul nr. 3451 din 28 octombrie 1915 al Marelui Stat

1. Documentul Nr. 80. Circulara adresată preoților din această eparhie, localnici și refugiați, cu privire la sănătatea și hrana populației, în vreme de război. Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESU, Andrei NICOLESCU (ed.), *Preoții în lupta pentru Marea Unire, 1916-1918*, Editura Europa Nova, București, 2000, p. 70.

2. Decretul Regal nr. 60 din 1917, publicat în „Monitorul Oficial”, nr. 253 din 30 ianuarie 1917.

3. Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESU, Andrei NICOLESCU (ed.), *Preoții în lupta pentru Marea Unire, 1916-1918*, p. 70.

4. Pentru prima dată, *Îndatoririle preoților de oștire*, sunt stabilite în 1850, de către Mitropolia Ungro-Vlahiei, împreună cu Ministerul Lucrărilor Ostășești (M.L.O.), devenit ulterior Ministerul de Război, iar după douăzeci de ani apare *Regulamentul clerului din armata permanentă* (1870). În 1876, au fost elaborate instrucțiuni intitulate *Datoriile preotului de armată*. Arhim. Gabriel RĂȘCAN, „Datoriile preotului în armată”, în *Biserica Ortodoxă Română*, an IV, 1877, nr. 3, pp. 174-180.

Major.⁵ Astfel, preoții „*trebuincioși pe timp de pace și de război, titrați în teologie, cu aptitudini pentru păstoria militară*”, au fost incluși în armată, în calitate de confesori⁶. După război, episcopul Armatei⁷ Prea Sfințitul Dr. Partenie Ciopron (1937-1948)⁸, relatează modest activitatea sa din perioada războiului astfel:

„Am fost simplu soldat în Regimentul 29 Infanterie și în această neînsemnată calitate am luat parte la Războiul din 1916-1918, fiind rănit⁹ în luptele de la Cașin-Oituz, în ziua de 13 iulie 1917. Atât și nimic mai mult!”¹⁰

În luna martie a anului 1917, Marele Stat Major elibera Ordinul Circular 19.001¹¹, primul act oficial care reglementa asimilarea preoților de regimente gradului de *locotenent*, cu posibilitatea de a fi înaintați la gradul de *căpitan* pentru merite militare deosebite, precum și recompensarea celor care au dat dovadă de acte de bravură, curaj și dispreț față de moarte. În același timp, șeful Serviciului Religios era asimilat gradului de colonel, iar ajutorul acestuia gradului de maior.

5. Pr. Mircea Păcurariu, „Armata și Biserica în trecutul neamului nostru”, în *Revista Teologică*, S.N., nr. 1. Sibiu, 2018, p. 23.

6. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române cerea Episcopiiilor și Mitropoliilor să recomande preoți ce urmau să fie numiți de Ministerul de Război.

7. Episcopia Armatei (Inspectoratul Clerului Militar), a fost înființată în 1921, (Aurel PENTELESCU, „Înființarea Episcopiei Armatei. Episcopii militari”, în *Armata și Biserica*, București, 1996, p. 172-185), având inițial sediul în București, apoi în Alba-Iulia, în incinta noii biserici „a Încoronării”. Pr. Mircea PĂCURARIU, „Armata și Biserica în trecutul neamului nostru”, p. 29.

8. Alexandru M. IONIȚĂ, „Episcopul Dr. Partenie Ciopron”, în *Biserica Ortodoxă Română*, an XCVIII, 1980, nr. 9-10, p. 939.

9. A fost rănit grav. Acesta „a condus misiunea de reîncreștinare ortodoxă în spațiul eliberat de sub bolșevici și a reușit să mențină instituția clerului militar pe linia de plutire în dramatica perioadă de după 23 August 1944, până la 22 August 1948”. Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU, Andrei NICOLESCU (ed.), *Preoții în lupta pentru Marea Unire, 1916-1918*, Editura Europa Nova, București, 2000, p. IX.

10. Pr. Grigore N. POPESCU, *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferințe și pilde pentru viitor*, I, Tipografia Vreamea, București, 1940, p. 67.

11. Ordinul Circular 19 001/ 9 martie 1917, în *Monitorul Oastei*, nr. 28/ 1917, pp. 118-119. Înalt Decret nr. 778/ 25 iulie 1917, în *Monitorul Oastei*, nr. 79/ 1917. Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU, Andrei NICOLESCU (ed.), *Preoții în lupta pentru Marea Unire, 1916-1918*, p. 69.

În Raportul său, pentru perioada 7 martie – 24 iunie 1917, pr. Ioan Mușățeanu (corect Mușețeanu, n. a.)¹³, aflat în refacere la Horlești-Domnica¹⁴, descrie foarte elocvent starea de spirit de pe front:

„Iunie 3. Sâmbătă. Astăzi am făcut liturghie și parastas pentru soldații morți în Tungujei. A slujit și părintele Stăncescu din Țibănești, care cu această ocazie a ținut o cuvântare foarte frumoasă, vorbind despre „înstrăinarea omului de la legea creștină și războiul actual. A vorbit admirabil ! Excelează prin comparațiuni cu exemple din viața de toate zilele. Mi-am întărit și mai mult convingerea că este cu adevărat apostol al..., așa cum ni-l închipuim noi în visurile noastre de români. După aceea, s-a făcut procesiune cu prapore și cruci la cimitir, unde s-au citit molitve de dezlegare. A fost o zi memorabilă: până când noi citeam molitvele, soldații, toți, puneau la fiecare mormânt – ce purta o cruce și fusese de curând dres – câteva flori adunate de pe câmp sau din grădini. S-au împărțit după aceea colaci și colivă la soldați, bătrâni și copii, și toți au plecat cu sufletul mulțumit că au putut face ceva pentru camarazii lor, morți pentru patrie.”¹⁵

Fig. 1. Trusa folosită de preoții militari în Primul Război Mondial¹²

12. <https://harlau625.wordpress.com/2016/02/17/contributia-preoților-militari-la-primul-razboi-mondial/> accesat în data de 29.oct.2018.

13. Documentul Nr. 100 datat 24 iunie 1917. *Preotul Regimentului 21 Infanterie către Prea Cucernicul Protoiereu al armatei, Ic. C. Nazarie, profesor universitar Marele Cartier General, Eșalon II, S.R. Raport de constatările făcute în refacerea Regimentului 21 Infanterie*, Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU Andrei NICOLESCU, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari 1916-1919*, pp. 93-94. Doina TALAȘMAN, *Considerații privind raporturile dintre istorie și sociologie, respectiv armată și societate*, în Marian MOȘNEAGU, Petrișor FLOREA, Cornel ȚUCĂ, *Armata română și societatea civilă*, Editura Istros, Brăila, 2012, p. 49. Este interesant, că în iunie 1917, pr. Ioan Mușețeanu, atașa fotografii pentru a documenta cele relatate, realizate de căpitanul Manicatu.

14. „Ca o icoană a nenorocirilor prin care a trecut armata noastră în lupta cu boile”. Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU Andrei NICOLESCU, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari 1916-1919*, p. 94.

15. Documentul Nr. 100 datat 24 iunie 1917. *Preotul Regimentului 21 Infanterie către Prea Cucernicul Protoiereu al armatei, Ic. C. Nazarie, profesor universitar*

Pr. Ioan Mușețeanu, repartizat Regimentului 21 Infanterie¹⁶, în martie 1917, fusese întâmpinat de comandantul acestuia, colonelul Alexandru Gorski, cu cuvintele:

Marele Cartier General, Eșalon II, S.R. Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU, Andrei NICOLESCU, Preoți în lupta pentru făurirea României Mari 1916-1919, p. 94.

16. Inițial, fusese numit confesor al Regimentului 4 Ilfov/ nr. 21. Pr. Ion M. Popescu din Curcani, jud Ilfov, înlocuit în 1916 cu preotul călugăr Justin Șerbănescu (protosinghel), de la Mănăstirea Cernica, Ilfov, numit confesor onorific în 1912, fiind mobilizat în 1916, după cum singur menționează în Memoriul semnat în data de 30 august 1918. (Documentul 194, Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU, Andrei NICOLESCU, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari 1916-1919*, p. 223). Acesta a luat parte, cu regimentul său, la toate luptele din Transilvania, în anul 1916, fiind ușor rănit pe data de 17 septembrie, după care a căzut prizonier alături de militarii trupei (la 24 noiembrie). A fost dat dispărut. (Pr. Grigore N. POPESCU, *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferințele și pilde pentru viitor*, I, p. 120). A reușit să evadeze pe 29 iunie 1917, după care a rătăcit prin munți, în căutarea regimentului său. În final, pe data de 24 februarie 1918 s-a prezentat la unitate, regimentul aflându-se în Galați. I se va acorda Ordinul Militar „Mihai Viteazul” clasa a III-a prin Înalt Decret nr. 1561/25 iunie 1918, (Constantin NAZARIE, *Activitatea preoților de armată, în campania din 1916-1918*, București, Imprimeria Ministerului Cultelor și Artelor, 1920, p. 84-85) „Pentru vitejia, destoinicia și iubirea de Patrie ce a arătat pe câmpul de onoare, în 1916. Pe lângă că și-a îndeplinit cu mare devotament îndatoririle ce avea ca confesor al regimentului, a mai luat parte la toate luptele, mergând cu Sfânta Cruce în mână, în fruntea luptătorilor regimentului. În ziua de 21 octombrie 1916, văzând că Regimentul «Feldioara» a pierdut în lupte aproape toți ofițerii și că comandantul căzuse rănit pe Muntele Clăbucetul Taurului, a luat comanda acestui corp și luptând ca un erou o zi și o noapte, a respins pe inamic până pe Muntele Susai, oprindu-l de a ocupa Azuga. În luptele de pe Muntele Dihamului a condus un batalion de dispensați, iar la 17 noiembrie 1916, fiind pentru a doua oară rănit pe Muntele Sorica în timpul unui atac al Azugăi, a refuzat evacuarea pentru a nu se despărți de vitejii regimentului”. Protosinghelul Justin Șerbănescu «a dat dovadă de un înalt patriotism și dragoste de țară. Cu toată vârsta sa înaintată (n. 1867), a suportat timp de opt luni rigorile de pribegie în munți, a înfruntat cu curaj primejdia, și, expunându-și viața, a reușit să treacă în rândurile noastre” (Anuarul suveranilor, principilor, ofițerilor și drapelelor decorați cu Ordinul Militar „Mihai Viteazul”, în „Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului”, București, Imprimeria Națională, 1931, pp. 133-134) Aceasta reprezentând cea mai înaltă distincție oferită ofițerilor pentru fapte de arme în timp de război, răsplătindu-l pentru atacul de pe Clăbucetul Taurului, când au luat comanda regimentului Feldioara. A mai primit „Coroana României”, la luptele din Transilvania și „Steaua României” pe muntele Sorica.

„Părinte, suntem într-o stare nenorocită, avem peste 600 de bolnavi și în fiecare zi ne mor câte 5-6 oameni¹⁷; fii binevenit între noi și te rugăm să ne dai tot concursul pentru combaterea bolilor contagioase¹⁸.”

În câteva zile însă, preotul Ioan Mușețeanu rămâne singur,

„căci doi din cei trei doctori ai regimentului erau bolnavi (mai târziu au murit amândoi, dr. Tache Magiari și dr. maior Mihail Dobrescu); iar al treilea, un student în anul al IV-lea, dr. Enăchescu – abia putea vedea pe bolnavi, care erau răspândiți în 3 sate: Recea, Tungujei și Țibănești¹⁹.”

De asemenea, părintele relatează vizita MS Regina Maria pe Front²⁰:

„Fără a fi anunțată de nimeni, Regina noastră bună a sosit în satul îndepărtat și copleșit de boli, unde se află Regimentul 21 Infanterie (din Ilfov). A aflat Regina tuturor Românilor că suferința e mare și a venit fără a pregeta, să o aline. Nimic nu a oprit-o, nici îngrozitoarea boală, nici aspectul mizeriei²¹.”

În perioada 7 martie – 4 iunie 1917 au fost înmormântați 271 de soldați din cadrul Regimentului 21 Infanterie, fiind efectuată o slujbă religioasă, la plecarea din satul Tungujei,

„după ce mai întâi s-au împrejmuțit toate mormintele la un loc cu un gard de 1 ½ m înălțime și s-a pus o cruce înaltă de 4 m lucrată dintr-un stejar în stil rustic, adică fără a fi fost curățat stejarul de coajă²².”

17. Condițiile grele de pe front, lipsa igienei, gerul sau căldura, hrana insuficientă, lipsa medicamentelor, au determinat apariția și răspândirea unor boli molipsitoare cum au fost: tifosul exantematic, febra tifoidă, holera, scarlatina, gălbinarea, variola, tuberculoza și dizenteria.

18. Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU, Andrei NICOLESCU (ed.), *Preoții în lupta pentru Marea Unire, 1916-1918*, p. 123.

19. Doina TALAȘMAN, *Considerații privind raporturile dintre istorie și sociologie, respectiv armată și societate*, p. 50.

20. La inițiativa maiorului I. Bejan, în urma unei scrisori adresate doamnei general Aida Coandă.

21. Doina TALAȘMAN, *Considerații privind raporturile dintre istorie și sociologie, respectiv armată și societate*, p. 50.

22. Doina TALAȘMAN, *Considerații privind raporturile dintre istorie și sociologie, respectiv armată și societate*, p. 51.

Rolul celor 235 de preoți mobilizați în perioada Primului Război Mondial,²³ a fost deosebit de important, având în vedere că aceștia, însoțind trupele, nu doar slujeau Sfânta Liturghie, realizau slujbele de înmormântare, conferind valoare eroismului și jertfei ostașilor român, ci colaborau cu medicii și infirmierele²⁴, țineau seminarii pe teme teologice și de istorie națională, cu scopul ridicării moralului și vindecării sufletului soldaților, și nu în ultimul rând, au contracarat mesajele agitatorilor bolșevici, care îndemnau la revolte, la haos²⁵. Unii dintre acești preoți militari și-au sacrificat propriile vieți, cum a fost cazul pr. Nicolae Furnică din Regimentul 75, care a tras cu mitralier, a urcat într-un pom, în timpul luptelor de la Turtucaia (august 1916), până a rămas fără muniție și a fost sfârtecat cu baionetele de bulgari²⁶ sau preotul Ionescu Stefan Cazacu²⁷ din Regimentul 3 Olt, ucis de o schijă²⁸ la Mănăstioara, „după o scurtă suferință” (1 ianu-

23. Dintre aceștia, 46 au fost demobilizați din diferite motive, 2 nu au intrat în luptă nefiind nevoie, 25 au fost dați dispăruți sau au fost făcuți prizonieri, 5 au decedat în urma rănilor, 6 au fost răniți și 147 au fost avansați la rangul de căpitan pentru merite deosebite. Din cei 235 preoți mobiliizați, 135 erau licențiați în Teologie (din care 10 licențiați la Universitatea din București), 70 absolvenți de seminar, 10 cu patru ani de seminar urmați și 11 absolvenți de școală secundară, în timp ce despre 6 dintre aceștia, nu există destule date. Ionela MIRCEA, „Despre activitatea preoților militari în timpul Primului Război Mondial”, în *ACTA MUSEI APULENSIS – Apulum*, Muzeul Național al Unirii, vol. 43/1, Alba Iulia, 2006, p. 373.

24. „De multe ori, când medicii și infirmierii unității cădeau bolnavi, doar preotul, cu cunoștințele pe care le dobândise, rămânea să îngrijească pe cei în suferință” (Pr. I. Mușteanu, *Confesorul Regimentului 21 Infanterie*, 24 iunie 1917).

25. Cum a fost cazul Pr. Ionescu Vasile, căzut prizonier în 1916, care a organizat, în lagărele din Germania (Stralsund, Tuckel și Lamsdorf), unde a fost închis, conferințe împotriva bolșevismului, până la repatriere în 1918. Pr. Grigore N. POPESCU, *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferințe și pilde pentru viitor*, I, Tipografia Vreamea, București, 1940, p. 64 și urm.

26. Pr. Grigore N. POPESCU, *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferințe și pilde pentru viitor*, p. 46.

27. Pr. Grigore N. POPESCU, *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferințe și pilde pentru viitor*, p. 54.

28. Documentul 143, Comandantul Diviziei a 2-a P. A. Ordin de zi nr. 192, semnat de Gen. I. Vlădescu, Comandamentul Diviziei a 2-a; Ordin de zi nr. 214. 27 februarie 1918. Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU, Andrei NICOLESCU, *Preoți în lupta pentru fărâșirea României Mari 1916-1919*, p. 144.

arie 1918)²⁹, precum și „preoții Ioan Rătescu din Brigada 2 Roșiori, Dumitru Berlogeanu din Regimentul 51/52 Infanterie și Ioan Cerbulescu din ambulanța Diviziei I Infanterie”³⁰. Unii preoți confesori și-au asumat și alte responsabilități cum s-a întâmplat cu preotul Trenului Sanitar 6, Iconom N. Dărângă, care, împreună cu un sergent cu termen redus, C. Tomescu, licențiat în teologie, a înființat „o școală de ambulanță la care să predau zilnic cursuri de: aritmetică, scris-citit, istoria, geografia și igienă”. Școala avea 40 de cursanți în noiembrie 1917.³¹

Viața pe front, ca și cea a soldaților români a fost deosebit de grea, dar părintele nu a renunțat la datoria sa și povestește în Raportul din noiembrie 1917, că „la Horlești – mi-am construit un altar, după schița alăturată, unde adusesem și icoane de la biserica Sfântul Gheorghe din Tecuci, de la părintele protoiereu Nicolae Conduratu, care mi-a fost coleg de facultate”³². Pe 20 noiembrie 1918, Regimentul 21 era la Ivești, pentru ca despre începutul anului următor să citim în Memoriul Pr. Căpitan Ioan Mușățeanu, din 1918:

„La 12 ianuarie ne-am mutat în Galați, regimentul nostru ocupând sector în fața orașului, în Dobrogea și peste Siret, în fața Brăilei, la Vădeni. În această situație, vizitez din când în când trupele de pe front, 40 km, vorbindu-le și îmbărbătându-i. Trupa care stă în repaus în Galați, un batalion merge în fiecare duminică la biserică. Asemenea, în zilele de 24 ianuarie și 2 februarie s-a ținut câte o șezătoare. Soldații sunt sănătoși și plini de voieșie. Au hrană din destul, mai ales că aici se găsește mult pește,

29. Documentul 143, Comandantul Diviziei a 2-a Ordin de zi nr. 214, din 27 februarie 1918, semnat de Gen. I. Vlădescu, Comandamentul Diviziei a 2-a: Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU Andrei NICOLESCU, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari 1916-1919*, p. 179.

30. Pr. Mircea PĂCURARIU, *Armata și Biserica în trecutul neamului nostru*, p. 24.

31. Documentul nr. 121: *Preotul Trenului Sanitar Permanent Nr. 6 către Prea Cucernicul Protopop al preoților de armată, Marele Cartier General, Serviciul Religios*, în Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU Andrei NICOLESCU, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari 1916-1919*, pp. 117-118.

32. Documentul 117, Nr. 26 din 20 noiembrie 1917: *Memoriu - Preotul Mușățeanu I., confesorul Regimentului 21 Infanterie* Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU Andrei NICOLESCU, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari 1916-1919*, pp. 93-94.

*afară de aceasta orașul Galați ne dă carne de la abator pentru trupă, mai în fiecare zi*³³.

Era vorba de perioada ulterioară bătăliei care s-a dat pentru apărarea orașului Galați, în fața armatei ruse ce părăsea frontul amenințând, jefuind, creând haos.

Despre desfășurarea acestei bătălii am scris pe larg³⁴, plecând de la informațiile oferite de pr. Ioan Mușețeanu, confesor al Regimentului 21 Infanterie³⁵, aflat în 1917 sub comanda colonelul Constantin Mărculescu³⁶, reprezentând trupa de manevră, care a participat direct la Bătălia pentru Galați. Acesta a lăsat o relatare detaliată a părintelui (contextul și condițiile de desfășurare, personajele implicate) amănunte deosebit de utile pentru a înțelege cum s-au derulat evenimentele din 7/20-9/22 ianuarie 1918, de la Galați³⁷.

În același timp, ne-am întrebat cine a fost autorul Memoriului, pr. Ioan Mușețeanu și căutând răspunsuri, aflăm că și-a susținut teza de doctorat³⁸, cu titlul *Mănăstirea Glavacioc. Monografie istorică*³⁹ în ca-

33. Documentul 150, nr. 2 datat 5 februarie 1918. *Preotul Regimentului 21 Infanterie P. A. către Protoieria Armatei, M.C.G. Serviciul Religios Memoriu de activitatea depusă de subsemnatul la Regimentul 21 Infanterie, în intervalul de la 15 noiembrie <1917> până la 5 februarie 1918.* Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU Andrei NICOLESCU, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari 1916-1919*, pp. 149-150.

34. Mihaela Denisia LIUȘNEA, *Armata română angajată într-un război cu o nouă configurație și dinamică – Bătălia pentru Galați, în ianuarie 1918*, în „Analele Buzăului”, Muzeul Județean Buzău, X, 2018. În curs de publicare.

35. Regimentul 21 Infanterie s-a format în 1916. Regimentul era unitatea de bază a Infanteriei, fiind organizat în batalioane, iar acestea în companii. Adrian STROEA, Nicolae DRAGOMIR, Nicolae IVAN, Valentin CONDRUZ, *Infanteria Română – 180 de ani*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei București, 2010, p. 24.

36. În martie 1917, când a ajuns la Regimentul 21, părintele fusese primit de colonelul Alexandru Gorski, născut în 1875, la Ismail (Bugeac, sudului Basarabiei), care a mai fost comandant al Regimentului 8 Vânători, cu grad de locotenent-colonel, iar la 27 octombrie 1916 a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a (Decretul 3055). George TROHANI, „Mavromati – Gorsky – Brulez o familie de militari și oameni de cultură din secolele XIX-XX”, în *Muzeul național, XXV*, București, 2013, p. 89.

37. Paul PĂLTĂNEA, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, II, Editura Partener, Galați, 2008, p. 267.

38. Pe data de 31.01.1934.

39. Pr. Ioan MUȘEȚEANU, *Mănăstirea Glavacioc. Monografie istorică*, teză de doctorat, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1933, p. 94.

drul Facultății de Teologie, Universitatea din București, sub coordonarea pr. prof. dr. Nicolae M. Popescu, în domeniul Teologie istorică⁴⁰. La sfârșitul lucrării am găsit o scurtă biografie, astfel că aflăm că s-a născut pe 12 septembrie 1885, în comuna Brăniștari⁴¹, jud. Vlașca, ca fiu de preot, părinții săi pr. Dumitru și Cristina, fiind din Singureni, Vlașca.⁴²

După ce a absolvit Școala primară la București – Tabaci, apoi Seminarul „Nifon Mitropolit”, în 1906, a obținut licența la Facultatea de Teologie din București în 1910.

Pe 24 iunie 1911 a fost hirotonit preot pe seama capelei închisorii Doftana, județul Prahova, unde a rămas până în 1 ianuarie 1913, după care a fost mutat la biserica „Buna Vestire” din Cărmidarii de Sus – Grozăvești⁴³, București, proaspăt renovată⁴⁴, căreia îi va scrie o monografie, publicată în 1935⁴⁵, cu cheltuiala Morii Herdan (fig. 2).

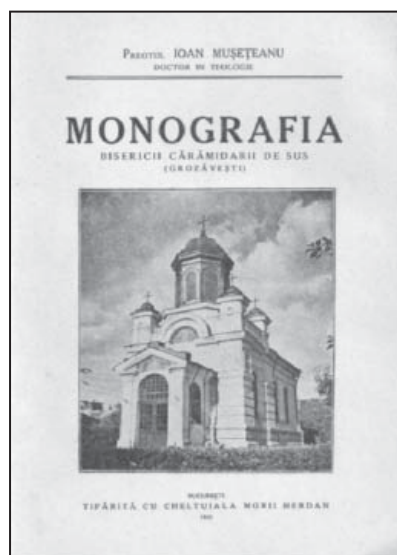

Fig. 2. Coperta Monografiei bisericii Cărmidarii de Sus

40. Universitatea București. Lista doctorilor în teologie: 1919-1949 http://patriarhia.ro/images/pdf_2015/Teologic_educational/UNIVERSITATEA_BUCURESTI_1919_1949_doctoriFtoub.pdf accesat în data de 27 octombrie 2018.

41. Astăzi comuna Călugăreni, jud. Giurgiu.

42. Pr. Ioan MUȘETEANU, *Monografia bisericii Cărmidarii de Sus (Grozăvești)*, p. 94.

43. A fost construită a doua oară din temelii la 1848. Nicolae IORGA, *Inscripții din Bisericile României*, fasc. II, Institutul de Arte Grafice și Editură „Minerva”, București, 1907, p. 334.

44. Pr. Ioan MUȘETEANU, *Monografia bisericii Cărmidarii de Sus (Grozăvești)*, p. 94.

45. Părintele, pe 2 mai 1935, împlinea 22 de ani de când era preot la această biserică, după cum singur mărturisește (Pr. Ioan MUȘETEANU, *Monografia bisericii Cărmidarii de Sus (Grozăvești)*, p. 94), ceea ce înseamnă că a fost nenîntrerupt paroh la biserica „Buna Vestire” Cărmidarii de Sus, iar pr. Grigore N. Popescu greșea

Aici, între anii 1923-1925, se va preocupa pentru introducerea luminii electrice, înfrumusețarea Sfântului lăcaș cu vitralii, sfeșnice de alamă, mobilier nou de stejar cu lambriuri, cu poleirea tâmplei, precum și spălarea picturii⁴⁶. De asemenea vor fi adăugate uși sculptate de stejar la intrare și va fi ridicată o casă parohială. Tot aici va fi construită, în 1923, o Școală Primară de băieți și fete nr. 38, cu suprafața de 5.500 m².⁴⁷

Pr. Ioan Mușețeanu a participat în perioada 1916-1918 la Primul Război Mondial, în calitate de preot confesor, la Regimentele 46/61 și 21 Infanterie⁴⁸, unde apare cu gradul de căpitan. Vorbind despre părintele căpitan, Locotenent-colonelul Maxim scrie că aici (la Regimentul 21. N.r.) „A ridicat moralul și a vindecat sufletul soldaților regimentului.... plin de patriotism și smerenie”⁴⁹. Spre finalul războiului a fost mutat pe Trenul Sanitar nr. 8⁵⁰, după ce, refăcut după boala contactată

crezând că a fost paroh la „Sf. Ilie Grant” în perioada mobilizării în război. Pr. Grigore N. POPESCU, *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferințe și pilde pentru viitor*, I, pp. 120, 133 și 248.

46. Realizată în 1877 de un ucenic al pictorului Gheorghe Tătărescu, Gheorghe Ioanid.

47. Pr. Ioan MUȘEȚEANU, *Monografia bisericii Cărămidarii de Sus (Grozăvești)*, p. 94.

48. Din 7 martie 1917. „Prezentându-mă la Regimentul 21 în ziua de 7 martie a.c., primele cuvinte cu care m-a întâmpinat comandantul, col. Gorski, au fost acestea: «Părinte, suntem într-o stare nenorocită, avem peste 600 de bolnavi și în fiecare zi ne mor câte 5-6 oameni; fii binevenit între noi și te rugăm să ne dai tot concursul pentru combaterea bolilor contagioase». Aici „a ridicat moralul și a vindecat sufletul soldaților regimentului... plin de patriotism și smerenie” (Lt. col. Maxim).

49. Pr. Grigore N. POPESCU, *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferințe și pilde pentru viitor*, I, p. 103.

50. Era vorba de trenul sanitar nr 8, unde au slujit în ordine pr. Marin Popa, Biserica Lucaci, București, pr. Vasile Radu (licențiat, paroh la Tanacu, jud. Vaslui) mutat apoi la Regimentul 7 Vânători, după care va ajunge în Regimentul 74 Infanterie (Soroca), din cadrul Diviziei 15. *Tabel de confesorii militari la garnizoane, unități și spitale militare în Basarabia, de pe datele Corpului V Armată, în luna octombrie 1918*, pr. Grigore N. POPESCU, *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferințele și pilde pentru viitor*, I, p. 248. Acestuia i-a urmat pr. Ioan Mușețeanu, mutat în urma revenirii la Regimentul 21 a protosinghel Justin Șerbănescu. Pr. Grigore N. POPESCU, *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferințe și pil-*

îngrijindu-i pe alții, învățase să îngrijească răniții. A fost demobilizat în la 1 martie 1918 probabil, după ce Arhim. Justin Ștefănescu redevine confesorul regimentului, pe 1 martie 1918, care chiar în aceeași zi a trecut în Basarabia⁵¹. În același timp, știm că pr. Vasile Radu Vasile, într-un Memoriu descrie activitatea sa din cursul lunii martie 1918, la Trenul sanitar nr. 8, unde menționează că fusese mutat la 1 martie 1918⁵².

După război, Pr. Ioan Mușețeanu a absolvit Școala Superioară de Arhivistică și Paleografie de la Arhivele Statului, specializarea fiind paleografie greacă, în 1930, după ce cu un an înainte, 1929 absolvise o a doua facultate, cea de Litere, specializarea Filologie Clasică.

Preocupat de teologie istorică, pr. Ioan Mușețeanu este autorul mai multor lucrări, cum ar fi: monografia Mănăstirii Zlătari, tradusă cu text grecesc și publicată în revista Biserica Ortodoxă Română⁵³ (1931-1932 – *Grămata patriarhului Chiprianos al Alexandriei către egumenul Meletie de la Mănăstirea Zlătari din București – 1779 august 22*) și recenziile *Henri Stahl și Damian P. Bogdan. Manual de paleografie slavo-român* (1936)⁵⁴ și *pr. Grigorie N. Popescu. Un colț de oraș și un sfânt locaș* (București, 1935) – o monografie a bisericii „Hagiul“ din București⁵⁵. De asemenea a publicat, la București, în 1940, *Recenzie-studiu asupra lucrării „Plumbuita“, de Ioan*

de pentru viitor, I, pp. 120 și 133. Pr. Ic. Constantin NAZARIE, *Activitatea preoților din armată*, București, 1921, p. 103

51. Constantin NAZARIE, *Activitatea preoților de armată, în campania din 1916-1918*, p. 85.

52. Documentul 174, nr. 30 – 1 aprilie 1918 Trenul Sanitar Permanent Nr. 8 Memoriu, semnat de Radu Vasile, Pr. Grigore N. POPESCU, *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferințele și pilde pentru viitor*, I, pp. 121 și 192.

53. Pr. Ioan MUȘEȚEANU, „Documente grecești privitoare la mănăstirile închinat”, în *Biserica Ortodoxă Română*, an XLIX, 1931, 9 sept., p. 518-522.; Pr. Ioan MUȘEȚEANU, „Documente din sec. XVIII privind Mănăstirea Zlătari din București”, în *Biserica Ortodoxă Română*, an L, 1932, 2, pp. 139-143.

54. Publicat în *Biserica Ortodoxă Română*, an LV, 1937, 11-12 1936, pp. 742-744.

55. Pr. Ioan MUȘEȚEANU, pr. Grigorie N. Popescu, „Un colț de oraș și un sfânt locaș (București, 1935)”, în *Biserica Ortodoxă Română*, an IV, 1937, 11-12, pp. 741-742.

*Sachelarescu*⁵⁶ și susține comunicări, cu caracter de monografie istorică, despre biserica din comuna natală și biserici din alte localități: biserica „Izvorul Tămăduirii” din satul Ioan Lahovari (Cacaleți), județul Ilfov; biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Căciulați, județul Ilfov; biserica „Sf. Nicolae-Balotești”, jud. Ilfov; biserica „Sf. Gheorghe” din Brăniștari-Vlașca.⁵⁷ În 1941 completează documentarea și publică, *Șapte Biserici. Istorie. Descriere. Inscriptii*, incluzând studii despre Căramidarii de Sus (București), Brăniștari – Vlașca, Balotești (IF), Căciulați (IF), Ioan Lahovari (Cacaleți), Săftica (IF) Focșani, la care Ștefan D. Popescu îi face recenzie pozitivă, în 1942⁵⁸.

În încheiere, putem afirma că preoții au slujit Țara nu doar pe câmpul de luptă ci și în fiecare parohie, unde au rămas alături de fiii duhovnicești, susținând și îmbărbătând populația civilă în vremuri grele de lipsuri, de boli, de suferință, susținând prin conferințe și predici valorile naționale și promovând ideea unirii în cugete și simțiri. În plus, preoții militari, au luptat alături de soldați, cu lipsurile și cu bolile; subliniem că din cei 235 de preoți militari, 233 au fost nevoiți să intre direct în război. O parte dintre aceștia au plătit cu viața, alții au fost prizonieri; unii au fost disprețuiți, alții au fost bătuți, cum s-a întâmplat cu arhim. Justin Ștefănescu, care a zăcut două luni după această tristă experiență, dar nimic nu i-a putut împiedica să își facă datoria.

De asemenea, credem că am reușit să răspundem la întrebarea privind personalitatea preotului care a fost la un moment dat confesor al Regimentului 21 Infanterie, în timpul Primului Război Mondial și dacă ar trebui să definim preotul militar, folosind experiența pr. Ioan Mușețeanu, constatăm că desfășurarea războiului și întreaga implicare a preoților militari (confesori) confirmă caracteristica schițată de acesta în iunie 1917, pentru calitățile preotului militar: un om

56. Pr. Ioan MUȘEȚEANU, *Recenzie-studiu asupra lucrării „Plumbuita”, de Ioan Sachelarescu*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1940.

57. Menționate în „Buletinul Monumente și muzee”, anul XXXIII, 1940, p. 78.

58. Ștefan D. POPESCU, pr. Ioan Mușețeanu, „Șapte biserici. Istorie, Descriere. Inscriptii (recenzie)”, în *Biserica Ortodoxă Română*, an. LX, 1941, 5-6, pp. 225-226.

*„sever, însă cu blândețea pe față, o vorbire demnă și mai mult scripturistă, plină de dulceață și mângâiere, grav în momentul luptei, dar nu fricos, plin de încredere chiar în clipele de șovăire, în fine, amabil și binevoitor față de toată lumea”.⁵⁹ Părintele însuși a fost un astfel de OM, a cărui de-
viză singur a exprimat-o: „**Datoria înainte de toate!**”⁶⁰*

59. Documentul Nr. 100 datat 24 iunie 1917. *Preotul Regimentului 21 Infanterie către Prea Cucernicul Protoiereu al armatei, Ic. C. Nazarie, profesor universitar Marele Cartier General, Eșalon II, S.R. Raport de constatările făcute în refacerea Regimentului 21 Infanterie.*

60. Documentul 117, Nr. 26 din 20 noiembrie 1917, *Memoriu – Preotul Mușățeanu I, confesorul Regimentului 21 Infanterie.* Gheorghe NICOLESCU, Gheorghe DOBRESCU, Andrei NICOLESCU, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari 1916-1919*, pp. 114-115.